

www.ISEAS.ir

پایگاه استنادی ملی مقالات دانشگاهی ایران

www.Listjournal.ir

پایگاه استنادی ملی مجلات دانشگاهی ایران

www.ConferenceList.ir

پایگاه استنادی ملی کنفرانس های دانشگاهی ایران

رابطه میان هوش هیجانی و ادراک تعاملات اجتماعی

سحر محمدزاده ساری

کارشناس ارشد مددکاری اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبایی

مجله علمی تخصصی علوم انسانی اسلامی (سال دوم)

شماره ۲۴ / جلد ۱ / خرداد ۱۳۹۶ / ص ۳۲۰-۳۰۶

چکیده: پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه میان هوش هیجانی با ادراک تعاملات اجتماعی در میان دانشجویان رشته روانشناسی و مهندسی صنایع دانشگاه آزاد اسلامی تهران صورت گرفت. پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی بود. به همین منظور از بین کلیه دانشجویان دختر و پسر مقطع کارشناسی رشته های روانشناسی و مهندسی صنایع که در سال تحصیلی ۹۶ در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مشغول به تحصیل بودند 60 دانشجو بصورت تصادفی ساده به عنوان نمونه پژوهش انتخاب و بر اساس رشته تحصیلی در دو گروه قرار گرفتند. سپس جهت بررسی رابطه هوش هیجانی با ادراک تعاملات اجتماعی گروه نمونه، مقیاس های هوش هیجانی بار-آن و ادراک تعاملات اجتماعی کارل آر گلاس بعنوان ابزار پژوهش در مورد هر دو گروه مورد اجرا قرار گرفت. در پایان داده های بدست آمده با روش های آماری همبستگی و رگرسیون به وسیله نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته های بدست آمده از تحلیل داده ها نشان داد که یک همبستگی و رابطه قوی بین این دو متغیر هوش هیجانی و ادراک تعاملات اجتماعی وجود دارد. همچنین تحلیل یافته ها نشان داد بین هوش هیجانی ادراک تعاملات اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. بطور کلی با توجه به نتایج بدست آمده از یافته های پژوهش می توان گفت بین هوش هیجانی با ادراک تعاملات اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: هوش هیجانی، ادراک تعاملات اجتماعی

www.ISEAS.ir

پایگاه استنادی ملی مقالات دانشگاهی ایران

www.Listjournal.ir

پایگاه استنادی ملی مجلات دانشگاهی ایران

www.ConferenceList.ir

پایگاه استنادی ملی کنفرانس های دانشگاهی ایران

مقدمه

از جمله مهم ترین جنبه های زندگی هر فرد، ادراک اجتماعی^۱ اوست. افراد در زندگی روزمره خود همواره در حال قضاوت درباره رفتارهای دیگران هستند و می خواهند بدانند دیگران چه چیزی را دوست دارند؟ چه کاری را می خواهند انجام دهند؟ و چرا رفتار خاصی از خود نشان می دهند؟ بنابراین در هر یک از این موارد با ادراک دیگران روبه رو هستند. از آن جا که ما انسان ها بصورت اجتماعی زندگی می کنیم، درک درست و دقیق رفتارهای دیگران نقش مهمی در زندگی مان ایفا می کند (آذربایجانی و دیگران، ۱۳۹۵). ادراک، شامل آگاهی از رویدادها، مردم، اشیاء و موقعیت ها می شود و مستلزم جستجو، به دست آوردن و پردازش اطلاعات است جرج^۲ در فرآیند طبیعی ادراک می خواهیم از عواطف و احساسات دیگران اطلاع پیدا کنیم. عوامل زودگذری همچون تغییر خلق، هیجان، خستگی و بیماری همگی ممکن است بر نحوه تفکر و رفتار ما تأثیر بگذارد. از طریق کسب اطلاعات صحیح از احساسات دیگران، گام نخست را در زمینه ادراک اجتماعی بر می داریم و نیازمندیم علل رفتار دیگران و صفات ماندگار افراد را بدانیم. فرآیندی که از طریق آن در پی کسب اطلاعات درباره فهم چرایی بر می آیم. به عبارت دیگر ادراک تعامل اجتماعی فرآیند فعالی است که موجب، فهم و درک رفتار دیگران می شود و دارای اشکال متفاوت مثبت و منفی است تورسک (2013) معتقدند که ادراک تعامل اجتماعی مثبت، ارزیابی های خطرآفرین بسیار خوش بینانه و ادراک تعامل اجتماعی منفی، ارزیابی های خطرآفرین و بسیار بدبینانه ای را موجب می شوند. به عبارت دیگر اگر به جای تمرکز بر جنبه های منفی در ارتباط های اجتماعی بر جنبه های مثبت مانند شکل دادن یک رابطه دوستانه صحیح و کمک به دوستان، توجه شود خطرپذیری افراد نیز افزایش می یابد.

¹ social perception

² Georg

www.ISEAS.ir

پایگاه استنادی ملی مقالات دانشگاهی ایران

www.Listjournal.ir

پایگاه استنادی ملی مجلات دانشگاهی ایران

www.ConferenceList.ir

پایگاه استنادی ملی کنفرانس های دانشگاهی ایران

یکی دیگر از عوامل مؤثر بر کسب موفقیت در زندگی، تحصیل و شغل، هوش هیجانی بیان شده است. نلیس^۱ (2015) و همکاران، آنتوناکیس^۲ و همکاران، (2015) هوش هیجانی به معنای داشتن مهارت خودشناسی است. بدین معنی که فرد بداند چه کسی است یا افکار، عواطف، احساسات و ویژگی های رفتاری اش چیست. مهارتی است برای ارزیابی و هدایت، که موجب تغییر توانایی های انسان برای رسیدن به تعالی، توسعه و ایجاد احساس مثبت در زندگی می شود (آقایار و شریفی، 1394) به نظر گلמן (2015) هوش هیجانی شامل ویژگی هایی چون توانایی تهییج و برانگیختن خود، استقامت و پایداری در مقابل شکست، از دست ندادن روحیه، پس راندن افسردگی و یأس در هنگام تفکر، همدلی و صمیمیت و امید داشتن است (ترجمه پارسا، 1392) گلמן، هوش هیجانی را به عنوان بهترین عامل پیش بینی کننده موفقیت در زندگی معرفی کرد که هر شخصی می تواند به آن دست یابد و می توان آن را یک خصیصه شخصیتی به حساب آورد (به نقل از رهنورد و جویبار، ۱۳۹۴)

هوارد گاردنر (2013) نیز هوش هیجانی را شامل دو مؤلفه "هوش درون فردی" و "هوش میان فردی" می داند. هوش درون فردی مبین آگاهی فرد از احساسات و هیجانات خویش، ابراز باورها و احساسات خود، احترام به خویشتن، تشخیص استعداد های ذاتی، استقلال در انجام کارهای مورد نظر، و در مجموع میزان کنترل شخص بر هیجان ها و احساسات خود است. هوش میان فردی به توانایی درک و فهم دیگران اشاره دارد و می خواهد بداند، چه چیزهایی انسان را بر می انگیزد. به اعتقاد سالووی و مایر، هوش هیجانی نوعی هوش اجتماعی است که با توانایی نظارت بر هیجانات خود و دیگران، تشخیص آنها و استفاده از اطلاعات برای راهنمایی اعمال و تفکر خود، سر و کار دارد (سالوی و مایر، ۲۰۱۱؛) به نقل از (رهنورد و جویبار، 1394) با اندکی تأمل بر تعاریف فوق می توان متوجه شد که در اکثر آنها روی یک نقطه مشترک توافق وجود دارد و آن توانایی درک و کنترل هیجانات است و اینکه هوش هیجانی می تواند، عامل مهمی برای موفقیت در روابط شخصی، خانوادگی و شغلی باشد. با توجه به مطالب و ویژگی هایی که

¹ Nelis

² Antonakis

www.ISEAS.ir

پایگاه استنادی ملی مقالات دانشگاهی ایران

www.Listjournal.ir

پایگاه استنادی ملی مجلات دانشگاهی ایران

www.ConferenceList.ir

پایگاه استنادی ملی کنفرانس های دانشگاهی ایران

درباره تفکر انتقادی و هوش هیجانی به آن ها اشاره شده می توان دریافت که هر دو از ارکان اساسی رسیدن به موفقیت هستند؛ بویژه زمانی که در حیطه تعلیم و تربیت مطرح شوند. چرا که ذهن و جسم انسان ارتباط تنگاتنگی با هم دارند، و آنچه انسان درباره اش فکر می کند و حتی نحوه اندیشیدن او تحت تأثیر احساسات و محیط اطرافش است. و هر چه انسان در درک ذهنیات و افکارش توانمندتر باشد، بیشتر می تواند بر آن ها کنترل داشته و در صورت لزوم تغییراتی در آن ها ایجاد کند.

مطالعات دیگری نیز با هدف بررسی رابطه بین هوش هیجانی با سایر متغیرها صورت گرفته است، از جمله مشهدی و همکاران (1390) در پژوهشی که رابطه هوش هیجانی و مؤلفه های آن با علایم اضطرابی در دانشجویان را مورد بررسی قرار دادند نشان دادند که هوش هیجانی با علایم اضطرابی رابطه ی معکوس دارد و مؤلفه های وضوح هیجانات و اصلاح خلق قادرند که علایم اضطرابی را پیش بینی کنند. منتظرغیب و احقر (1394) در پژوهش خود که بر روی 300 دانشجوی دوره کارشناسی انجام دادند، به این نتیجه دست یافتند که بین هوش هیجانی و کمرویی در دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد؛ و هوش هیجانی به عنوان یک تعدیل گر کمرویی عمل می کند و دانشجویان با هوش هیجانی در سطح بالا، کمرویی کمتری را تجربه می کنند. مقدم و همکاران (1394) در پژوهشی که به بررسی رابطه هوش هیجانی با خلاقیت دانشجویان پرداخته اند به این نتیجه دست یافته اند که بین هوش هیجانی با خلاقیت رابطه ی معنادار وجود دارد. از بین مؤلفه های هوش هیجانی مؤلفه خودمدیریتی با خلاقیت رابطه ی معناداری دارد. همچنین نتایج نشان داد که بین میانگین نمره ی دانشجویان در خلاقیت از نظر مقاطع تحصیلی مختلف از نظر هوش هیجانی تفاوت معناداری وجود دارد. بین دانشجویان دختر و پسر از نظر میزان هوش هیجانی و خلاقیت تفاوت معناداری وجود ندارد.

با توجه به مطالب و پژوهش های فوق و اهمیت هوش هیجانی در ایجاد سلامت روان و موفقیت افراد در زندگی و امر آموزش و تحصیل پژوهش حاضر با هدف مطالعه و بررسی این موضوع و پاسخ به این سؤال که آیا بین هوش هیجانی با ادراک تعاملات اجتماعی دانشجویان رابطه وجود دارد؟ انجام شد.

www.ISEAS.ir

پایگاه استنادی ملی مقالات دانشگاهی ایران

www.Listjournal.ir

پایگاه استنادی ملی مجلات دانشگاهی ایران

www.ConferenceList.ir

پایگاه استنادی ملی کنفرانس های دانشگاهی ایران

روش پژوهش

پژوهش حاضر در حقیقت نوعی تحقیق بنیادی بود. این پژوهش با هدف کشف روابط بین متغیرها انجام شد. هدف اساسی این نوع پژوهش تبیین روابط بین پدیده های موجود در تحقیق بود که منجر به افزودن دانش در این زمینه می گردد. حافظ نیا (1392) روش مورد استفاده در این پژوهش، توصیفی است. در طرح مورد بحث با توجه به این که اطلاعات مورد نیاز جهت آزمون فرضیه های پژوهش از طریق پرسشنامه جمع آوری می شود پژوهش از نوع زمینه یابی نیز است.

جامعه آماری، نمونه و روش اجرای تحقیق

پژوهش حاضر از نوع توصیفی -همبستگی بود؛ که با هدف بررسی رابطه هوش هیجانی و مقیاس مثبت تعاملات اجتماعی در دانشجویان را نیز مورد بررسی قرار داد.

جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد در دو رشته روانشناسی و مهندسی صنایع که در سال تحصیلی 96 در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مشغول به تحصیل بودند 60 دانشجو که دارای شرایط مورد نظر پژوهشگر از جمله: مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته های روانشناسی و مهندسی صنایع ورود به دانشگاه از طریق آزمون کنکور و دارای میانگین سنی 30 سال بودند.

جهت ارزیابی و اندازه گیری متغیرهای پژوهش از دو پرسشنامه هوش هیجانی بار -آن (Bar-on) و پرسشنامه ادراک تعاملات اجتماعی گلاس (Glass) استفاده شد.

پرسشنامه هوش هیجانی بار -آن شامل 133 سؤال و 15 خرده مقیاس می باشد جهت بررسی مجموعه قابلیت ها، صلاحیت ها و مهارت های غیرشناختی در نظر گرفته شده که بر توانایی شخص برای موفقیت در مقابله با درخواست ها و فشارهای محیطی تأثیر دارند. این پرسشنامه برای گروه های هدف از سن 18 سال تا سنین بالاتر، مشروط به این که از حد متعارفی از تحصیلات حداقل دیپلم برخوردار باشند قابل اجراست و در دو جنس زن و مرد کاربرد دارد.

www.ISEAS.ir

پایگاه استنادی ملی مقالات دانشگاهی ایران

www.Listjournal.ir

پایگاه استنادی ملی مجلات دانشگاهی ایران

www.ConferenceList.ir

پایگاه استنادی ملی کنفرانس های دانشگاهی ایران

خرده مقیاس های این پرسشنامه شامل حل مسأله (Problem solving) شادمانی (Happiness) استقلال (Indepedence) تحمل استرس (StressTolererance) خودشکوفایی (Self- actualization) خودآگاهی هیجانی، (Emotional self-Awareness) واقع گرایی (Teshiny Reality) روابط بین فردی (interpersonal Relationship) خوش بینی (Optimism) عزت نفس (Self Regard) کنترل تکانه (Impulse Control) انعطاف پذیری، (Flexibility) مسؤلیت پذیری اجتماعی، (Social-Responsibility) همدلی (Empathy) خودابزاری (Assertiveness)، گزینه های پاسخگویی به پرسشنامه بر روی طیف 5 درجه ای لیکرت (کاملاً موافقم 5 و کاملاً مخالفم

- تنظیم شده اند و در بعضی سؤال ها با محتوای منفی یا معکوس از یک به 5 کاملاً موافقم 1 و کاملاً مخالفم 5 انجام می شود. به منظور تسهیل مقایسه نمرات آزمودنی ها نمرات خام به نمرات استاندارد با میانگین 100 و انحراف استاندارد 15 تبدیل می شوند.

-اعتبار مقیاس های 15 گانه توسط بار-آن از طریق محاسبه ضریب آلفای کرونباخ بین 69% تا 86% با میانگین % 76 گزارش شده است. او سپس آن را از طریق بازآزمایی پس از یک ماه 85% و پس از چهار ماه % 75 گزارش کرده است. همچنین جهت بررسی روایی پرسشنامه، ضریب همبستگی نمره های حاصل از این پرسشنامه با سایر پرسشنامه های معتبر هوش هیجانی محاسبه شده که نشان دهنده روایی قابل قبول برای پرسشنامه می باشد (به نقل از مخبریان نژاد، (1396) در ایران نیز پرسشنامه هوش هیجانی بار-آن اولین بار توسط مخبریان نژاد (1396) هنجاریابی و نتایج ضریب اعتبار کل پرسشنامه % 91 را گزارش نموده است.

پرسشنامه ادراک تعاملات اجتماعی

یک پرسشنامه خودگزارش دهی است که به منظور ارزیابی دو عامل افکار مثبت و منفی نسبت به تعامل های اجتماعی ساخته شده است. این پرسشنامه شامل 30 سؤال است که بر پایه مقیاس 5 درجه ای (1- این فکر اصلاً به ذهن من نرسیده است؛-2 این فکر

www.ISEAS.ir

پایگاه استنادی ملی مقالات دانشگاهی ایران

www.Listjournal.ir

پایگاه استنادی ملی مجلات دانشگاهی ایران

www.ConferenceList.ir

پایگاه استنادی ملی کنفرانس های دانشگاهی ایران

خیلی کم به ذهن من رسیده است؛ 3- این فکر گاهی به ذهن من رسیده است 4- این فکر خیلی زیاد به ذهن من رسیده است؛ و 5- این فکر همیشه به ذهن من رسیده است ارزیابی می شود. در نمره گذاری این آزمون دو نتیجه به دست خواهد آمد: یکی در ستون افکار مثبت و دیگری در ستون افکار منفی. برای هر ستون، نمرات متفاوت 15 پاسخ را جمع می نمایم. در این مقیاس افرادی که در مقیاس فرعی تفکر منفی نمره بالایی به دست می آورند، تمایل دارند در موقعیت های اجتماعی عصبی باشند و با حفظ افکار انتقادی در مورد تعامل با دیگران عصبی بودنشان را تشدید کنند. آنها آنقدر به ناتوانی اجتماعی خود معتقد هستند که در مورد نابجا بودن هیچ موقعیتی تردید نمی کنند، حتی مطمئن هستند که آن موقعیت موجب طرد آنها خواهد شد. نمره بالا در مقیاس فرعی تفکر مثبت، برعکس، نشانه ی افرادی است که در اجتماع کمتر اضطراب دارند و به مهارت خود از نظر روابط اجتماعی و آنچه در واقع وجود دارد معتقد هستند. این افراد، در موقعیت های اجتماعی، با نگرش مثبت حضور می یابند. آنها معتقد هستند که عصبی شدن ضرورت ندارد و حتی اگر واکن مورد انتظار را نداشته باشند، خیلی ناراحت نخواهند شد. شعار آنها احتمالاً این است " هر که از خطر بگریزد خطیر نباشد " یا " کسی که خطر نکند به جایی نمی رسد ". با این نوع نگرش، نزدیک شدن به دیگران بسیار آسان است. اعتبار این پرسشنامه در پژوهش کوبایاشی (2010) برابر با ۰/۸۳ و در پژوهش هادیان (1394) برابر با ۰/۷۳ گزارش شده است.

روش اجرای تحقیق

در این پژوهش جهت بررسی رابطه هوش هیجانی و ادراک تعاملات اجتماعی، ابتدا 60 دانشجویان روانشناسی ومهندسی صنایع، که دارای شرایط مورد نظر پژوهشگر بودند بصورت تصادفی به عنوان نمونه پژوهش انتخاب و براساس رشته تحصیلی در دو گروه قرار گرفتند.

جدول 1: شاخصهای توصیفی متغیرهای تحقیق

www.ISEAS.ir

پایگاه استنادی ملی مقالات دانشگاهی ایران

www.Listjournal.ir

پایگاه استنادی ملی مجلات دانشگاهی ایران

www.ConferenceList.ir

پایگاه استنادی ملی کنفرانس های دانشگاهی ایران

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
حل مساله	3/84	0/71	-0/04	-0/13
شادمانی	3/74	0/74	-0/31	-0/18
استقلال	3/20	1/52	-0/12	-0/21
تحمل فشار روانی	3/33	0/89	-0/22	-0/25
خودشکوفایی	3/94	0/73	-0/32	-0/23
خودآگاهی هیجانی	3/25	0/86	-0/42	-0/45
واقع گرایی	3/20	0/53	-0/46	0/30
روابط بین فردی	3/53	0/75	0/22	0/42
خوش بینی	3/27	0/79	-0/11	-0/001
عزت نفس	3/45	0/83	-0/48	0/22
کنترل تکانش	3/93	0/72	-0/42	0/41
انعطاف پذیری	3/83	0/47	0/53	-0/51
مسئولیت پذیری اجتماعی	3/40	0/79	0/76	-0/18
همدلی	3	1/16	0/27	-0/82
خود ابرازی	3/44	0/63	-0/27	-0/45
ادراک تعامل اجتماعی	3/82	0/74	-0/28	-0/47

نتایج حاصل از جدول فوق شاخصهای توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد، کجی و کشیدگی نمرات را در مولفه‌های هوش هیجانی و ادراک تعامل اجتماعی را نشان می‌دهد. همان‌طور که ملاحظه می‌شود مولفه خودشکوفایی و همدلی دارای بیشترین و کمترین میانگین است. مقادیر کجی و کشیدگی همه نمرات بین -2 و +2 است. لذا توزیع نمرات به صورت نرمال است.

جدول ضریب همبستگی پیرسون بین مولفه‌های هوش هیجانی و ادراک تعامل اجتماعی

مولفه های هوش هیجانی	ادراک تعامل
----------------------	-------------

اجتماعی	
0/39**	حل مساله
0/54**	شادمانی
0/49**	استقلال
0/58**	تحمل فشار روانی
0/27**	خودشکوفایی
0/41**	خودآگاهی هیجانی
0/008	واقع گرایی
0/28**	روابط بین فردی
0/33**	خوش بینی
0/09	عزت نفس
0/36**	کنترل تکانش
0/52**	انعطاف پذیری
0/15**	مسئولیت پذیری اجتماعی
0/32**	همدلی
0/55**	خود ابرازی

**در سطح معناداری 0/001 با 99 درصد اطمینان و * در سطح معناداری 0/05 با 95 درصد اطمینان

نتایج حاصل از جدول فوق همبستگی بین مولفه های هوش هیجانی و ادراک اجتماعی را نشان میدهد. همان طور که ملاحظه میشود همبستگی بین حل مساله، شادمانی، استقلال، تحمل فشار روانی، خودشکوفایی، خودآگاهی هیجانی، روابط بین فردی، خوشبینی، کنترل تکانش، انعطافپذیری، همدلی و خودابرازی با ادراک تعامل اجتماعی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. یعنی هر چه میزان این متغیرها بیشتر شود میزان ادراک تعامل اجتماعی نیز بیشتر میشود.

جدول خلاصه مدل رگرسیون

www.ISEAS.ir

پایگاه استنادی ملی مقالات دانشگاهی ایران

www.Listjournal.ir

پایگاه استنادی ملی مجلات دانشگاهی ایران

www.ConferenceList.ir

پایگاه استنادی ملی کنفرانس های دانشگاهی ایران

مدل	R	مجذور R	مجذور R تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد
1	0/77	0/60	0/51	0/52

نتایج حاصل از جدول فوق نشان میدهد که مقدار R تعدیل شده برابر با 0/51 است. این بدان معناست که 51 درصد واریانس

متغیر ملاک (ادراک تعامل اجتماعی) توسط مولفه های هوش هیجانی تبیین میشود. خطای استاندارد برآورد نیز برابر با 0/52 است.

در ادامه برای بررسی معناداری رگرسیون یعنی آزمون اینکه آیا متغیرهای پیش بین می‌توانند در پیش بینی متغیر ملاک مؤثر باشند یا خیر از آزمون تحلیل واریانس یکراهه (ANOVA) استفاده می‌شود. نتایج این آزمون در جدول زیر ارائه شده است.

جدول نتایج تحلیل واریانس یکراهه مربوط به عوامل پیش بین

Sig.	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	
0/001	5/12	1/34	15	20/66	رگرسیون
		0/27	44	11/66	باقیمانده
			59	11/58	کل

همان گونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود F به دست آمده در مدل پیش بین 12/5 بوده و در سطح 01/0 معنادار است. نتایج اصلی رگرسیون در جدول زیر می‌آید. ستون بتا در این جدول به عنوان ضریب به منظور پیش بینی مقدار Y در معادله رگرسیون مورد استفاده قرار می‌گیرد.

جدول ضرایب رگرسیون مربوط به مولفه های هوش هیجانی

Sig.	t	بتا	خطای استاندارد	b	مولفه های هوش هیجانی
0/001	3		0/15	0/45	مقدار ثابت
0/01	2/66	0/46	0/18	0/47	1 حل مساله
0/001	3/13	0/39	0/13	0/39	2 شادمانی
0/13	1/53	0/25	0/11	0/17	3 استقلال
0/32	0/001	0/13	0/10	0/10	4 تحمل فشار روانی
0/33	0/98	0/13	0/13	0/13	5 خودشکوفایی
0/07	1/82	0/25	0/12	0/21	6 خودآگاهی هیجانی
0/82	0/23	0/02	0/15	0/40	7 واقع گرایی
0/48	0/71	0/08	0/11	0/08	8 روابط بین فردی
0/03	2/62	0/30	0/13	0/28	9 خوش بینی
0/94	0/07	0/01	0/13	0/009	10 عزت نفس
0/01	2/56	0/35	0/14	0/36	11 کنترل تکانش
0/04	1/94	0/20	0/16	0/31	12 انعطاف پذیری
0/42	0/82	0/09	0/10	0/09	13 مسوولیت پذیری اجتماعی
0/21	0/126	0/21	0/11	0/39	14 همدلی
0/14	1/05	0/19	0/15	0/23	15 خود ابرازی

در جدول فوق ضرایب استاندارد نشده و استاندارد شده (بتا) ارایه شده است. در مورد اهمیت و نقش متغیرهای مستقل در پیشگویی معادله رگرسیون باید از مقادیر بتا استفاده کرد. از آن جا که مقادیر بتا استاندارد شده است بنابراین از طریق آن می توان در مورد اهمیت نسبی متغیرها قضاوت کرد. بزرگ بودن مقدار بتا نشان دهنده اهمیت نسبی متغیرها و نقش آن در پیشگویی متغیر وابسته می باشد. در این جدول مقدار t تک تک ضرایب رگرسیون و سطح معناداری آن ها نیز در آخرین ستون آمده است. همان طور که در جدول فوق مشاهده می شود اثرات همه متغیر معنادار شده و آن ها در پیشگویی متغیر ملاک سهم دارند. در این جا می توان قضاوت کرد که متغیرهای حل مساله، شادمانی، خوشبینی، کنترل تکانش و انعطاف پذیری پیش بینی کننده متغیر ادراک تعامل

www.ISEAS.ir

پایگاه استنادی ملی مقالات دانشگاهی ایران

www.Listjournal.ir

پایگاه استنادی ملی مجلات دانشگاهی ایران

www.ConferenceList.ir

پایگاه استنادی ملی کنفرانس های دانشگاهی ایران

اجتماعی بوده ولی بقیه متغیرها دارای اهمیت نیستند. متغیر حل مساله سهم بیشتری در پیشگویی متغیر ملاک دارد. به طور که یک واحد تغییر در انحراف معیار ان باعث می شود تا انحراف معیار متغیر ملاک به اندازه 0/47 واحد تغییر کند. می توان با توجه به ضرایب حاصل شده در جدول فوق معادله رگرسیون زیر را برای متغیر ملاک به صورت زیر نوشت:

(انعطاف پذیری) + 0/31(کنترل تکانش) + 0/36(خوش بینی) + 0/28(شادمانی) + 0/39(حل مساله 0/47) (ادراک

تعامل اجتماعی

نتیجه گیری:

به طور کلی یافته های پژوهش نشان داد بین هوش هیجانی و روانشناسی مهندسی صنایع با ادراک تعاملات اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد.

در بررسی فرضیه اول مبنی بر «وجود رابطه بین هوش هیجانی و ادراک تعاملات اجتماعی» مقدار رابطه برابر حل مسئله (0/39) شادمانی (0/54) استقلال (0/49) تحمل مشاور روانی (10/49) خود شکوفایی (2/70) خودآگاهی هیجانی (0/41) خود ابرازی (10/55) روابط بین فردی (0/28) خوش بینی (0/33) کنترل تکانش (0/36) انطاف پذیری (0/52) همدلی (0/32) نشان داد یک همبستگی و رابطه قوی بین این دو متغیر وجود دارد. بنابراین می توان گفت بین هوش هیجانی و ادراک تعاملات اجتماعی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد. همچنین ضریب همبستگی نسبتاً قوی بین متغیرها بود.

محدودیت های پژوهش

- از جمله محدودیت های پژوهش حاضر می توان به کمبود پیشینه پژوهش بویژه در ارتباط با متغیر ادراک تعاملات اجتماعی و بررسی رابطه آن با هوش هیجانی اشاره نمود.
- تعداد پایین نمونه آماری، محدود شدن جامعه آماری به دانشجویان و در نتیجه عدم امکان تعمیم نتایج یکی دیگر از محدودیت های پژوهش حاضر بود.

www.ISEAS.ir

پایگاه استنادی ملی مقالات دانشگاهی ایران

www.Listjournal.ir

پایگاه استنادی ملی مجلات دانشگاهی ایران

www.ConferenceList.ir

پایگاه استنادی ملی کنفرانس های دانشگاهی ایران

- از آنجایی که در این پژوهش نمونه مورد بررسی از شرایط خاص مقطع کارشناسی ارشد، رشته تحصیلی خاص برخوردار بود، این شرایط نیز امکان تعمیم نتایج به دانشجویان سایر مقاطع و رشته ها را محدود می سازد.
- وقت گیر بودن تکمیل پرسشنامه بار-آن به دلیل تعداد سؤالات و در نتیجه نیاز به توجیه نمودن دانشجویان و تشویق آن ها به تکمیل پرسشنامه یکی دیگر از محدودیت های پژوهش حاضر بود.

منابع

الف - فارسی

- آذربایجانی، مسعود . سالاری فر، محمد رضا . عباسی، اکبر . کاویانی، محمد . موسوی اصل، سید مهدی . غروی، سید محمد . خداپناهی، محمد کریم . (1394) روان شناسی اجتماعی با نگرش به منابع اسلامی، تهران : سمت.
- آقاییار، سیروس . شریفی درآمدی، پرویز . (1394) هوش هیجانی : کاربرد هوش در قلمرو هیجان . اصفهان : سپاهان .
- بدری گرگری، رحیم . فتحی آذر، اسکندر . (1396) مقایسه تدثیر یادگیری مبتنی بر حل مسأله گروهی و آموزش سنتی بر تفکر انتقادی دانشجویان آموزش معلمی . روان شناسی بالینی و مشاوره (2)، 8، 27-42
- جرج، ر.ل. کریستیانی، ت.س . (1393) مشاوره، نظریه ها و کاربرد . ترجمه رضا فلاح و محسن حاجیلو . تهران : رشد). تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۲۰۱ (0)
- 5- حافظنیا، محمد رضا . (1392) مقدمه های بر روش تحقیق در علوم انسانی . تهران : سمت.
- 6- رهنورد، فرج اله . جویبار، منوچهر . (1394) مقایسه هوش هیجانی در میان سطوح سه گانه مدیریت . پیام مدیریت 26، 118-101.
- 7- سنه، افسانه . (1392) راهبردهای آموزش مهارت های تفکر انتقادی . علوم تربیتی) رشد معلم (، 177، 24-21

www.ISEAS.ir

پایگاه استنادی ملی مقالات دانشگاهی ایران

www.Listjournal.ir

پایگاه استنادی ملی مجلات دانشگاهی ایران

www.ConferenceList.ir

پایگاه استنادی ملی کنفرانس های دانشگاهی ایران

-
- 8- شمسایی، فرشید، الحانی، فاطمه، چراغی، فاطمه. (1394) آموزش تفکر انتقادی در پرستاری. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی (3) 10: 317-313
- 9- قریب، میترا، ربیعیان، مصطفی، صلصالی، مهوش، حاجی زاده، ابراهیم، صبور کاشانی، احمد، خلخالی، حمیدرضا. (1394) مهارت های تفکر انتقادی و گرایش به تفکر انتقادی در دانشجویان ترم اول و آخر مدیریت خدمات بهداشتی -درمانی. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، 9(2) 135-125
- 10- گلמן، دانیل. (1392) هوش هیجانی. مترجم: نسرین پارسا. تهران: رشد.
- 11- مخبریان نژاد، راضیه. (1396) هنجاریابی پرسش نامه هوش هیجانی بار-آن در دانش آموزان دبیرستانی شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
- 12- مشهدی، علی. سلطانی شورباخورلو، اسماعیل. هاشمی رزینی، سعیدالله. (1390) رابطه هوش هیجانی و مؤلفه های آن با علایم اضطرابی. اصول بهداشت روانی (4) 12: 661-652
- 13- مقدم، اعظم، نیک بخت، اکرم، نیک نشان، شقایق، سیادت، سیدعلی. (1394) بررسی رابطه هوش هیجانی با خلاقیت دانشجویان. علوم تربیتی و روان شناسی، 5(1) 99-112
- 14- منتظرغیب، طیبه، احقر، قدسی. (1394) رابطه هوش هیجانی با میزان کمرویی دانشجویان دانشگاه. روان شناسی کاربردی (12) 4: 86-101
- 15- هادیان، م. (1394) بررسی ارتباط ادراک اجتماعی و کنترل خشم. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور اصفهان.